

Rozhovor se sestrou Pamětnicí

Vlasová-Děmčenko Olga Stěpanovna

Olga Stěpanovna Vlasová se narodila na podzim roku 1962 blízko Uralu, v malé vesnici Udmurtské oblasti v Sovětském Svazu. Rozhodla se odejít po 8. třídě ze školy, aby studovala cukrářku, ale to se nelíbilo její mamince: “Musíš tedy jet s přestupy do jiného města. Ne, Oljo, nikam nepojedeš. Máme tady vedle Glazov [malé město], půjdeš na zdravotnické učiliště.” Přestože ji tam donutili nastoupit, za chvíli si uvědomila, že to bylo správné rozhodnutí.

Bez problémů složila zkoušky a nastoupila v roce 1977 na obor dětská sestra, také tam byla například sestra obecného profilu. V té době jí nebylo ani 15 let. V učebním plánu nebyly jen odborné předměty, jelikož to byl prodloužený stupeň středního vzdělání: byly tam literatura, ruský jazyk, matematika, fyzika – ale ta se zaměřením na zdravotnictví; byly tam také anatomie a latina, ale pouze v druhém ročníku. “Byly jsme ještě teenageři, u nás se jen začínal stavět charakter, proto vztahy ve třídě byly složité.”

Odborná praxe na učilišti vypadala tak, že studentky pracovaly jako sanitářky v nemocnici, staraly se o nemocné – tehdy jim bylo 16 let. “Krmily jsme je, převlékaly, polohovaly, umývaly, česaly.” Studium na učilišti trvalo 3 roky a pak studentky skládaly zkoušky z obecných a odborných předmětů. “Na zkoušce jsme si tahaly papíry s otázkami, všechno jsme říkaly komisi. Nejlépe ze všeho jsem udělala terapii a společenské vědy. Domnívám se, že to je jen proto, že vyučující měl radost, když jsme hodně mluvily u zkoušky, skvělé, že jsem upovídáná.” Atest po ukončení studia byl dobrý, hodně 5 a 4 [1 a 2 na český systém].

V těch dobách, když skončily, dostaly poukaz na určité zařízení: “Jakmile skončíš, dají ti papír, kam půjdeš.” Sestra Olga byla přiřazena do dětské městské nemocnice číslo sedm města Iževsk, které je hlavním městem Udmurtské oblasti. Nastoupila tam, když jí ještě nebylo 18 let. V chatrné nemocnici na okraji města byla tři oddělení, sestra Olja pracovala na infekčním, většinou tam byly děti s virovou hepatitidou. Kvůli nedostatku kádru mladé sestry zároveň pracovaly jako sanitářky – na celé oddělení byly jen dvě sestry.

“Pracovaly jsme dva dny, jeden za druhým, na dvanáctkách, pak odpočívaly.” V noci tam byli studenti, kteří studovali lékařství. Olga vždy měla v nemocnici hodiny navíc, celková mzda sestry, sanitářky, s nočními směny a hodinami navíc za měsíc byla kolem 300 rublů, když pouze sesterský plat tvořil 80 rublů (což je poměrně nemnoho). Jak říká Olga Stěpanovna, ačkoliv mzda byla dobrá, stále v obchodech nebylo možné nic koupit – v Sovětském svazu v tu dobu existoval nedostatek zboží – “V obchodech nic nebylo, stáli jsme obrovské řady.”

Pracovala tam tři roky, než nastoupila jinam. Z té nemocnice získala alergii: nedostatek sanitárek vynutil sestry svými rukama čistit nádoby po nemocných pomocí technické směsi, která se skládala ze chlornanu, chloridu a hydroxidu vápenatého – v ruské kultuře se tomu říká “Chlorka”. Nyní pravidla Hygienicko-epidemiologické služby používání těchto látek v roli dezinfekce v zdravotnických zařízeních zakazují.

Poté, již v roce 1983 ve městě Glazov, kde studovala, získala práci na lékařské jednotce – byla to poliklinika při závodu – jako obvodní sestra. Byla najata dočasně, protože na rozdíl od předchozího pracoviště nebylo dost míst, ale již v roce 1984 byla převedena do trvalého stavu. Měla na starosti důchodce a část Cechu. “Lékař a já jsme šli dělat profylaktická vyšetření a předepsané testy v jídelně v Cechu. Moc se jim to líbilo, byli v práci a okamžitě k nim přišla zdravotní sestra a lékař, provedli vyšetření a vydali pokyny a recepty. Každý to měl rád! A dala jsem pár injekcí důchodcům, dala jsem jim poukazy na fluorografii. Práce byla statistická. I když jsme dokonce měli své vlastní zábavy. Bavili jsme se dobře, tým byl velmi dobrý, i když to tak je všude, lidé jsou všude dobří.”

Téměř o tři roky později se rozhodla odejít. “Byla jsem hozena velmi daleko od svého rodného města, jela jsem na Sibiř, to je Krasnojarský kraj.” Toto rozhodnutí bylo učiněno, jak říká Olga Stěpanovna, z rodinných důvodů: „Potkala jsem muže, zdálo se, že se vezmeme, ale všechno se s námi stalo tak tragicky a už jsem s prací skončila a všem řekla, že se vdávám. Proto jsem se už nemohla vrátit na své staré místo – jsme žáci Sovětského svazu, od dětství nám bylo řečeno, co je správné a co ne, co dělat nesmíme, takže byla hanba se vrátit.” Do Krasnojarského kraje ji zavolala kamarádka, prý tam byly dobré peníze. Proto na začátku roku 1986 odešla „od všech, aby přežila osobní tragédii”, a byla přijata do Ústřední nemocnice v městečku Lesosibirsk. “Začala jsem pracovat na terapeutickém oddělení, nebylo tam ani dost sanitárek a

zdravotních sester.” Bylo tam 70 lůžek, polovina pro kardiologii a druhá pro neurologii. Pacienti byli obtížní: po infarktu a mrtvici, ale všechno se jí líbilo. “Zrovna v tomto období jsem se zamilovala do své profese, vždy jsem chtěla studovat dále jako lékař, ale teď jsem si uvědomila, že se mi moje profese líbí.”

Během práce zdravotní sestry několikrát vyzkoušela nastoupit na lékařskou fakultu. “Ale dřív jak fungovalo všechno na univerzitách? Z protekce, všechna místa již byla přidělena. Složila jsem všechno dobře, ale například na chemii mi komise řekla: “Slečno, nemůžu vám dát 2, všechno jste to řekla dobře, ale jen na 3, protože všechna místa jsou již obsazena.” Ale měla jsem cíl, byla jsem svobodná, tak proč nestudovat dále? V Krasnojarsku, v 86, jsem už šla na tamní lékařskou fakultu. Ale vybrala jsem si svého budoucího manžela, během zkoušek v srpnu jsem měla svatbu. Samozřejmě mě štve, že jsem se musela rozhodovat buď zkoušky, nebo se vdávat, ale pravděpodobně to byl můj osud.”

Po svatbě se narodily děti a Olga strávila tři roky na mateřské dovolené. Když už mohly být děti poslány do školky, vrátila se do práce a byla jí nabídnuta nová pozice v kardiologii ve stejné nemocnici: byla potřeba zdravotní sestry v místnosti EKG, bylo to kolem roku 1992.

V roce 2001 jí byla nabídnuta pozice hlavní sestry pro celou nemocnici. “Jedná se o velkou nemocnici se 700 lůžky, bylo tam mnoho oddělení, dokonce i tuberkulózní a psychiatrické oddělení. Ale řekla jsem hlavnímu lékaři, že souhlasím pouze pod jednou podmínkou – musejí mě poslat do jiné nemocnice, abych sledovala, jak tam hlavní sestry pracují.” Chtěla takovým způsobem získat zkušenosti a bála se udělat stejné chyby jako předchozí hlavní sestra, která byla odstraněna ze své pozice. A již v listopadu 2001 převzala tuto pozici.

V roce 2000 začaly reformy ošetřovatelství.

Na otázku, jaké změny si všimla po roce 1991 (v roce rozpadu Sovětského svazu a vzniku Ruské federace), odpověděla, že ke změnám nedošlo okamžitě. Trvalo to asi 10 let, než si země uvědomila a přijala nutné změny. Po roce 2000 podle sestry Olgy Stěpanovny začaly reformy a změny v nemocnicích.

Jednou z těchto reforem byl vznik předpokladu pro vedení zdravotních sester: získání vysokoškolského vzdělání v jejich pracovní sféře, vzdělání, které dříve neexistovalo. Po roce 2000 se fakulta vyššího vzdělávání v ošetřovatelství objevuje na lékařské akademii města Krasnojarsk. Olga Stěpanovna nastoupila na tento obor v roce 2002, jelikož přítomnost tohoto vzdělání byla novou

povinností pro její pozici. Studovala v kombinované formě po dobu 5 let, zároveň pracovala, pravidelně skládala zkoušky. V roce 2007 po ukončení studia získala titul manažera ošetrovatelství [v Rusku systém titulů ve společnosti nemá stejnou hodnotu jako na západě].

11 let pracovala jako hlavní sestra v nemocnici. V roce 2011 ukončila práci a odešla ze zdravotnictví.

Sestra Olga viděla jeden z hlavních problémů její nemocnice a i všech ostatních v likvidaci zdravotnického odpadu. Zatímco byla stále na „stáži“, o kterou sama požádala, začala si všimnout nedbalosti vedení hlavní nemocnice na území Krasnojarského kraje v souvislosti s tímto problémem. Jako hlavní sestra ve své lesosibírské nemocnici proto tuto záležitost přísně pozorovala, aby vše odpovídalo sanitární epidemiologické stanici Ruské federace. Koneckonců, předtím se mohlo stát, že odpad, který nebyl řádně zlikvidován, mohl být dokonce rozkrádán toulavými zvířaty. "Nyní to zní strašně," řekla mi, „ale nyní jsou časy jiné, díky bohu, teď na to přidělují peníze.“

“Přišla jsem od obyčejných, prostých sester a byla jsem okamžitě povýšena na hlavní pozici. Proto pro mě bylo jedním z hlavních cílů během mého řízení zvýšení prestiže práce sestry. Nyní se to nazývá vývoj ošetrovatelství, bylo to důležité. Práce lékaře je samozřejmě důležitá také, ale také víme všechno a můžeme všechno zvládnout. Lékař předepíše léky a procedury, ale vše dělá sestra. Pacient je pod jejím dohledem a péčí, všimá si všech odchylek, jako je teplota a tlak, neuvidí to lékař.”

Dalším problémem, kterému věnovala zvláštní pozornost, bylo to, že většina spotřebního materiálu nebyla na jedno použití, zejména v porodnicích a dětských jednotkách intenzivní péče. Pořádila plánované školení pro další vzdělávání pro sestry a uspořádala speciální přednášky se specialisty přímo v nemocnici, aby studium nepoškodilo jejich práci. Pomáhala všem sestřám s certifikačními pracemi, radila s literaturou.

Olga Stěpanovna se vždy řídila skutečností, že sestra by měla být především individualita. Získala si důvěru všech zaměstnanců v nemocnici, kde pracovala mnoho let, mnoho ředitelů různých nemocnic ji znalo, podřízené sestry ji respektovaly a často žádaly o radu. Když se Olga Stěpanovna rozhodla odejít, byla podporována, i když všichni byli velmi smutní. I po tolika letech vzpomíná na své bývalé kolegy, jak si i oni ji pamatují.